

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 77.

V Ljubljani v soboto, 31. maja 1884.

Tečaj I.

Angra-Pequenna.

„Angra-Pequenna“, vskliknil bode čestiti čitatelj ter nejevoljno majal z glavo, češ, kaj za Boga pomeni to novo, nečuvno ime! In ne smemo se čuditi njegovi zemljepisni nevednosti, saj se pred malo tednov po vsem širokem svetu nikdo ni zmenil za to afrikanško naselbino, zamán si jo iskal po največjih geografskih knjigah in skoraj z lupo moral si ogledati velikega Stielerja, da si v atlantu na jugozahodnem obrežji afrikanškem našel z drobnimi črkami tiskano ime na 27° 30' južne zemljepisne širine. In sedaj se pečajo z razmerami te naselbine resni časniki in parlamentni zastopi, čital bodeš to ime v uvodnih člankih in brzozavih, na Angleškem šla je navlaš posebna deputacija trgovcev k lordu Derby-u, poizvedavati o Angri-Pequenni, in nemški kancelar je oni umetnik, kateri je hipoma pomagal zapuščeni postaji do svetovne važnosti.

Stvar je, da jo razložimo na kratko, taka. Bremenski podjetni trgovec Lüderitz ustanovil je z velikimi troški v Angri-Pequenni nemško naselbino, katera obsega sedaj že 900 štir. milj, tedaj skoro toliko, kakor češko kraljestvo. Angležem, kateri si prisvajajo vse obrežje afrikanške zemljine od portugalskih posestev doli do Kaplandije, ni bilo po godu postopanje drznega Nemca, toda tolažili so se s tem, da je to zgolj privatno podjetje ter da Nemčija ne misli na samostojno kolonijalno politiko. V tem smislu odgovarjal je Derby tudi deputaciji angleških trgovcev. Toda Bismarck je kmalu drastično razveljavil te nazore ter iznenadil državniške kroge z nepričakovano vestjo, da je nemška država vzela oddaljeno naselbino v svoje varstvo ter pooblastila nemškega generalnega konzula dr. Nachtigalla, podati se tja z nemško vojno ladijo ter v znamenje nemškega vrhovništva razobesiti nemško zastavo v Angri-Pequenni. Ako pomislimo, da se je baš sedaj posrečilo

državniški prekanjenosti Bismarckovi prepričati angleško-portugalsko trgovinsko pogodbo za pokrajine ob Kongu ter da se bodo odposlanci nezasvisne jugoafrikanške ljudovlade, tako zvani Boërs, podali v Berlin ali, kakor se poroča od druge strani, v Haag, da tam z zastopniki nemškega cesarstva sklenejo trgovinsko pogodbo, katera bode sigurno imela tudi strogo politične določbe — ako pomislimo vse to, potem ne moremo več dvojiti, da je Angra-Pequenna za Nemčijo začetek samostojne naselbinske politike.

Nemčiji se pač ne morejo odrekat naravnih pogojev za razširjevanje njenega ozemlja in njene oblasti preko oceana. Morsko obrežje nemške države meri 350 km., mornarica nemška je na dobrem, deloma na izvrstnem glasu, in trgovinsko brodogradnja je že l. 1874 253 parnikov in 4242 navadnih ladij. Spretnosti za naseljevanje v tujih klimatih se mora sploh priznavati germanskemu plemenu, in gospodarsvena beda med delavci ter rapidno množče se prebivalstvo na Nemškem daje povoda dovelj, misliti na naredbe, s kojima bi se odstranili nedostaki, izvirajoči iz prenaseljenosti, ob enem pa ohranile sile narodu in državi. In vendar dvojimo odločno, da bi korak, kojega je Bismarck storil z novo nemško naselbino v Angri-Pequenni, mogel imeti tako važne posledice, kakor jih pričakujejo naši nemški sosedje.

Kajti vsa genialnost velikega nemškega državnika ne more predrugačiti dejanskih razmer, ki so usledina zgodovinskega razvoja, da je namreč Nemčija prepozno se oglasila pri razdelitvi onih prekomorskih pokrajin, v katerih se dajo ustanoviti naselbine, katere niso zgolj trgovinske postaje. V tropični Afriki stavlja že prevroče in nezdravo podnebje evropskemu naseljencu nepremakljive zapreke, a tudi trgovinske naselbine se ne morejo prav razvijati v vročem paru afrikanškem, ker je afrikanški kontinent, v kolikor so ga dosedaj preiskali pogumni potovalci, izimši

nekotih pokrajin na gornjegvinejskih obalah, preraven ter premalo izvaž in uvaž trgovinskega blaga.

Do sedaj vsaj se tropična Afrika le z dvema naravnima pridelkoma udeležuje svetovne trgovine, s palmovim oljem in slonovo kostjo. Prvo blago nima in ne more imeti posebne važnosti za Angro-Pequenno radi subtropične lege te naselbine, gledé drugega se pa ne sme pozabiti, da se je število slonov v Afriki vsled brezobzirnega uničenja te živali že izdatno zmanjšalo ter da so tudi shranjeni zakladi slonove kosti že precej porabljeni.

Nemška naselbina v Angri-Pequenni bode tedaj pač nekoliko preglavice delala samopašnim Angležem, ali posebnih nasledkov za razvitek nemške trgovine ter za ustanovo nemške naselbinske oblasti ne pričakujemo od najnovejšega projekta neutrudnega diplomatskega umetnika v Berlinu.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Kakor naš dunajski telegram na zadnji strani poroča, proglašá cesarski patent z dné 29. t. m. razpust nekaterih deželnih zborov. Nove volitve za deželne zbornice vršile se bodo koncem junija ali pa početkom julija. Večina deželnih zborov zborovala bode meseca septembra.

V Črnovicah sestala je te dni mešana komisija, katera ima urediti meje med Avstro-Ogersko in Rumunijo. Rumunska ima v tej komisiji tri zastopnike, med njimi general Pencovici; Avstro-Ogersko zastopajo vladni svetnik grof Kielmansegg, svetnik bukovinske deželne vlade Pavlovski in zastopnik vojnega ministerstva Fabini, polkovnik generalnega štaba.

V Krakovu slavil se je dné 28. t. m. tristoletni jubilej Jana Kochanovskega. Bila je to tiha in vendar veličastna slavnost. More-

magat hiti, kdor je živ. Tako naj bi se zdaj pri nas združile brez razločka vse, tudi naših pisateljev moči zoper enega sovražnika, najnevarnejšega našemu narodu, imenovati mi ga pač ni več treba.

Ponižaj se torej poezija, da bode kmetu gnoj kidala in plenice prala gospodinji? da bode učila, kako se garje odpravljajo ovcam, in kako se uši preganjajo sè zelja? Bog ne daj, ne dekla, učiteljica, rekel sem, nam bodi! A tudi čistega vednega „pridigovanja in moralizovanja“, tistega pobožnega viškanja z očmi ne zahtevajmo od nje; vse to malo, samo za nekaj časa koristi. Kaj torej? Žive slike iz življenja nam podajaj pisatelj, iz našega življenja. Vsaka slika nam kaže žalostni sad posamezne napake in razvade. A vse to z neko elementarno silo, ki človeku srce pretresa, kakor grom, ki bobni po nebeskem stropu. A veste, mladi pisatelji, česa je najbolj potreba za to? Življenje je treba poznati, rane, narodne rane naše je treba poznati, in té rane treba da pisatelja samega bolé in skelé; ljubezni je treba, srca je treba, brez srca, dobrega, plemenitega srca ne opravite nič. Prosta je tu dobra in vezana beseda, pesem in povest, roman je dober in igrokaz

Listek.

Dunajska pisma.

Šola torej je najprej poklicana graditi jéz množéči se zdijvanosti kakor rastočemu obožanju našega ljudstva. Ona naj v mlada srca seje pridnosti, varčnosti in poštenosti seme; ona naj v zvezi s cerkvijo v mladini goji vse, kar je plemenitega v človeku; s kratka: šola naj ne uči samo nego tudi odgoja. Ali šolo, kakoršno si mislim jaz, doživeli bodo komaj naših otrok otroci; tu bi bila brez vspeha vsaka beseda. Da me ne bode kdo krivo razumel, izrecno povém, da je osnova ljudskih šol tega kriva, ne pa naši vrli ljudski učitelji. A nekaj družega je, kar imamo v svoji oblasti, kar nam je lahko krepko pospešilo v naših rodoljubnih prizadevah.

Slovstvo smo si vstvarili Slovenci sami iz svoje moči tako, da ga ne bode zaničeval, kdor pomisli in preudari pravično okolnosti naše. A tudi zdi se mi potrebno, da se nekaj premeni, da že skoraj zapustimo stara, iz-

vožena pota. „Narava, življenje, resnica!“ tako opominja dandanes ves svet umetnika; naveličal se je „akademične“ umetnosti. Dobro, če že mora tako biti; slušajmo tá glas; dajmo svoji umetnosti, svoji poeziji realno vsebino. Ali s tem pa ni še rečeno, da posnemajmo znane francoske naturaliste (Em. Zola!), katerim je ta vsebina edino le malopridnost, nesnaga in smrad!

Rekli smo nekdanj, da je prava umetnost gospa, ki noče in ne sme nikomur služiti. Ako se pa dandanes, ko mora vse praktično biti, zahteva tudi od umetnosti, da bodi koristna, ne silimo je vsaj, da naj proti svoji naravi služi podlim namenom. Če že mora v službo, ne ponižaj se za — vlačugo! Če že zahtevamo neposrednje koristi od nje, učiteljica, odgojiteljica nam bodi, kdo bi bil sposobnejši od nje za ta vzvišeni poklic! Ali da naravnost govorim: književnost nam bodi krepka pomočnica o poučevanju in poblaževanju našega naroda. Ko začne biti „v plat zvoná“, ali bode kmet na polji še dalje mirno korakal za svojim plugom? Ne, ustavi se, izpreže žival, vodo bode sedaj treba voziti za gašenje. Hlapec izpusti koso iz roke, dekla grablje in pralico svojo plevica, branit, po-

biti bodo neprijatelji poljskega naroda zopet govorili in pisali o zarotah, kakor navadno, kadar se snide, če tudi neznanen broj poljskih domoljubov. Res je, Poljaki konspirujejo, no samo o tem, kako bi ohranili narodnost svojo z neutrudljivim delom, z gojenjem duševnega delovanja v vseh kulturnih strokah, z navdušenim češenjem onih prosvetljenih mož, kateri so jim kazali pot. Tako se je slavil pred nekaterimi leti v krakovski akademiji znani slavnoznani Kopernik, potem glasoviti zgodovinar Jan Dlugosz in sedaj neumrjoči pesnik jednega najboljših literarnih proizvodov poljskih, sloveče drame „Treny“. Ta drama Kochanovskega iz 16. stoletja predstavljala se je predčerašnjem prvikrat v krakovskem gledališču. Jubilej slavil se je v tako zvanih „Sukienicah“, v prostorih narodnega muzeja. — Tragična je sicer politična zgodovina Poljakov, ali vztrajno in radostno je njihovo duševno delovanje na polji umetnosti in literature.

Tuje dežele.

Prijateljske razmere med ruskim poslanikom v Carigradu in Turčijo, katerim se ima v prvi vrsti pripisati imenovanje Krestovića generalnim guvernerjem vzhodne Rumelije, so se zopet vidno ohladile. Ruski poslanik terjal je namreč pred nekaterimi dnevi, da Visoka Porta izpolni svojo dolžnost glede plačanja zaostale vojne odškodnine. Turški oficijozni listi rusko terjatev ne smatrajo resno ter pravijo, da ima Turčija drugod dolžnostij, da bode Rusija pač morala še precej dolgo potrpeti glede plačanja vojne odškodnine.

Iz Albanije javlja se o agitaciji, katera izvira od italijanske strani. V južni Italiji izhaja namreč list „Arnaut Bajragi“ (arnavtska zastava), v kojem se prav strastno zagovarja združenje Albanije z Italijo. Turške oblasti so v Albaniji mnogo tisoč iztisov tega lista ter mu je tudi odvzet poštni debet.

V francoski zbornici interpeliral je poslanec Delafosse o sedanjem stanju egiptovskega vprašanja. Ministerski predsednik Ferry je odgovoril, da se med kabineti sedaj še razpravlja o tem vprašanju in da radi tega o tem ne more na drobno govoriti. Kedar bo stvar dognana, pojasnil bode minister stanje egiptovskega vprašanja.

Dopisi.

Iz Kranja 30. maja. (Izv. dop.) Uže pred več leti porušilo se je vsled narastle Save od občinske ceste, koja iz Kranja preko Besence drži med mostom in vasjo Gorenjo Savo tako velik kos, da se je na tem kraju z največjo nevarnostjo vozilo.

S pomočjo deželnega odbora naredila se je v varstvo ceste ter ostalih zemljišč zares

Posebno pa bi jaz tu priporočal igrokaz; lahko je kratek, prost, brez mnogih oseb, brez nevem kakih priprav; prizor, ki se lahko predočuje, kjer si bodi; v navadni izbi, na podu, pod milim nebom! Nekaj takega sem bil jaz sam nekaj poskusil, kakor vidim brez uspeha. Sitno je človeku govoriti o svojih delih; meni je to še posebno težko zlasti zdaj, ko je nekak „bon ton“, znamenje posebne zrelosti in genialnosti, ime moje z visoko, ponosno peto teptati v prah. In vendar se mi zdi potrebno, da tu omenim tistih mojih skromnih poskusenj v „Zvonu“. Kar sem jaz začel s slabimi močmi, to vi, mladi pisatelji naši, nadaljujte z večjim talentom in hvala naša vam bode gotova. Za hvalo in slavo jaz nisem nikdar pisal, to se mi zdi otročje; najboljšje plačilo bi mi bilo za ves moj trud — papirja vsaj sem se slovenskimi pismeni dovolj popisal v svojem življenju, če se mi tudi sedaj očita, da sem ta papir „zlorabil“ — najboljšje plačilo bi mi bilo, pravim, ko bi smel upati, da je vendar padlo tu pa tam katero zrno iz roke moje na dobra tla. Blago voljo pa naj bi mi vendar pustili moji rojaki, družega jih ne prosim!

Za nekaj časa torej, menim jaz, pustimo

dobra, na videz tudi močna stavba, katero je pa trmasta Sava po preteku nekaj let na treh krajih podjedla in z novo občinsko cesto v toliki meri porušila, da je vožnja bolj težavna postala nego je prej bila. Iz mnogovrstnih denarstvenih vzrokov odlašalo se je potrebno delo leto za leto, in težko je pričakovalo občinstvo, da se v tej reči potrebno ukrene.

Vsled ukazov c. kr. deželne vlade in deželnega odbora vzela se je ta nujna zadeva zopet v obravnavo in dovolilo se je v ta namen 1400 gld. iz deželnega zaklada. Po nasvetu dotičnih občin ter posameznih posestnikov, števbo prepustiti cestnemu odboru, sklenil je ta včerajšnji svoji seji, da delo prevzame ter da ga bode izvršil po načrtu, katerega je izdelal deželni stavbeni urad. Ker se je tudi sklenilo, da se bode delo od deželnega stavbenega urada nadzorovalo, je misliti, da bo toliko zaželjena stavba zares dovršena v trajno varstvo domačega prometa.

Iz Metlike 26. maja. (Izv. dop.) „Slovenski Narod“ objavil je v kratkem tri dopise iz Bele Krajine. V prvem je stalo, da je naš okrajni sodnik g. Žužek pri nastopu svojega službovanja v Metliki zbranim občinskim zastopnikom obljubil, da bode slovenski uradovalec, in kakor je lepo obljubil, se je še lepše „zlagal“. Drugi dopis je obžaloval, da se je taka neresnica med svet zatrosila, ker se še nikdar prej ni toliko uradovalo v slovenskem jeziku, kakor ravno sedaj pod tem okrajnim sodnikom. A v tretjem dopisu z 23. maja objavil se je ukaz pravosodnega ministra, in zraven se pristavlja srčna hvala radoviškemu župniku, češ, da je on samcat prosil, kar bi bile rade tudi podpisale naše občine.

Zlasti prvi dopis s svojim po vsem napačnim poročilom, kakor tudi vest o omenjeni prošnji nekaterih posameznikov je nas Metličane kaj neprijetno zadela. Ves okraj ne more prehvaliti sedanjega okrajnega sodnika, in zares, tako ljubeznivega in vsem strankam pravičnega moža še nismo imeli na čelu svoje sodnije. Znano je tudi, da je bila dotična pritožba neopravičena, kajti sodnik Žužek jako veliko slovenski uraduje, več nego vsak izmed svojih prednikov. To je bila do dobrega dokazala uradna preiskava, katere izid je bil skozi časten za g. Žužeka, a usoden za njegova nasprotnika, izmed katerih jednega sedaj hladi kraška burja v Senožečah, drugi pa osamljen tava po Metliki, kjer ga nikdo ne mara ter dolg čas preganja — in tega ima dovolj, nič manj nego 24 ur na dan!

Ta mož, kateri je po polnem izgubil vso veljavo v našem mestu, rad obrekuje metliško meščanstvo. Toda Metličani so delavni, trezni in jako varčni gospodarji; po krčmah se nobenega ne vidi, vsak skrbi in dela, da si zboljša svoja zemljišča. Tudi mesto se je v kratkem veliko polepšalo in vsako leto se

vso tisto visoko literaturo, ter bodimo v malem veliki. „Vse za narod“, bodi nam gaslo, in slovstvo naše bode v resnici narodno, jedrnat in zdravo. Bodite prepričani, mladi pisatelji naši, da se dadó tudi po tem poti doseči lepi vspehi, in če je kdo slave željan, tudi slave toliko, kolikor je more dati tako majhen narod. Tiste puhle salonske pisave pa, ki se nam sedaj ponuja in vrva za najnovejše in najelegantnejše blago, z ónimi bodi — zanimljivimi srčnimi ugankami in problemi; tistega dolgolasega laži-genijalstva, ki zdaj samovšečno samo sebe ogleduje, zdaj zamakneno viška z očmi, zdaj otožno zre v neskončno daljavo; tistega vročinsko-bolestnega sopihanja, tistega „krčevitega“ zvrčanja, zviranja in spakovanja — tega najnovejšega narodnega zlega reši nas, o gospod!

Mi pa, — ne, sebe ne smemo vred šteti — vi pa, pisatelji slovenski, ki imate nekoliko priročneje orodje, nego so ga imeli predniki vaši, svetega duha, narodnega duha polni posvetite domovini vse svoje moči; učite ljudstvo, svarite ga s plamenčo besedo; vojsko napovejte vsej podlosti in surovosti; vseh pogubnih strasti kalf trebite mu iz srca; v živih podobah kažite mu, kam vodi pijanče-

nove hiše zidajo; Metličani imajo svojo posojilnico, iz katere si lahko sami in tudi drugi posestniki iz celega metliškega, mnogi tudi iz črnomeljskega okraja denarja izposodijo; s to posojilnico so vsi pred oderuhi zavarovani. Pred 7 ali 8 leti so Metličani to posojilnico z doneski po 50 krajcarjev na mesec pričeli, in sedaj je prišla po natančnem, rednem delovanju na tako stopinjo, da ima naloženega denarja več nego 100000 goldinarjev! Vse tukajšnje ljudstvo je Metličanom za to veliko korist hvaležno, posebno pa tistim gospodom, ki vsa ta poslovanja posojilnice uže od početka brezplačno opravljajo. Kdor denar v našo posojilnico naloži ali si ga tam izposodi, vsak je hvaležen, vsak ima pošten račun.

K tem sijajnim vspehom pa naš „rodoljub“ ničesar ni pripomogel, celo odgovarjal je kmetom, naj nikar ne ulagajo denarja v metliško posojilnico, češ, da ni nobene varnosti. Vender ni ničesar opravil s svojim intrigovanjem — navzlic njegovemu nasprotju povspela se je posojilnica na tako visoko stopinjo!

In da mož ne bode rušil sloge med Metličani, o tem se je lahko prepričal pri zadnji deželnozborski volitvi, kjer smo vsi Metličani z veseljem glasovali za svojega kandidata prof. Šukljeja. Do sedaj se še nismo kesali in zamán so vsi napor, ločiti metliške volilce od njih zastopnika!

Razne vesti.

— (Boj z lovskimi tatovi.) Višji gozdar in gozdar knez Colloredo-Mannsfeldovih gozdov v Zbirovu se podata 17. t. m. v gozd, da bi nadzorovala delavce pri sekanji drva. Na potu trčita ob tolpo lovskih tatov. Vname se trdovraten boj, v kojem zgubi višji gozdar vsled mnogih ran zavest. Čez uro se zavé ter se težavno plazi do bližnjega ribnjaka, kjer si izpira težko, s sekiro mu prizadeto rano na glavi. Ker pa tudi gozdarja ni bilo domov, so ga šli iskat in so ga dobili mrtvega v hosti ležečega. Imel je v životu štiri kroglice. Zločincev še niso dobili.

— (Morilska četa 104 glav) pride te dni v Palermu na Siciliji pred sodišče. Mestice Baghiera blizu Palerma je bilo pred letom dni močno vznemirjeno. Temu je dala povod sledeča dogodba. Župan imenovanega mesteca je spremil v večji družbi nekaj svojih prijateljev v pozni uri na bližnjo postajo. Pot pelje tudi skoz mal gozdič. Ko družba tja dospé, zaslišijo se trije streli, na kar se zgrudijo trije od družbe mrtvi. Kot tega umora sumljive zaprli so štiri tamošnje meščane, koji so zločinstvo tudi obstali. Po njihovi izpovedbi se je osnovala v Baghieri morilska in roparska četa, obstoječa iz 59 mož; kojim sta bila umor in rop obrt, od katere so se živili. Posojevali so svoja orožja in bodala tudi družim

vanje, zapravljalivost, lenoba. Ne govorite in ne izgovarjajte se rekoč: Vse nič ne pomaga! Ko bi bilo to res, po tem seveda, bilo bi vsega konec, kaj nam potem narodnost in domoljubje, kaj nam vse državljanske čednosti in kreposti! Život si pasi, človek in rédi ter pri zlati kapljici sedeč smijaj se širokoustno vsej tej človeški komediji ter njenim igralcem. In ko bodeš ravno dobre volje, udari z radikalno demokratično pestjo ob mizo ter zahrešči nekoliko krepkih narodnih fraz. In tako te bodo še slavili za edino pravega rodoljuba, za edino pravega nepopačenega pristnega Slovana! Kaj govorim! Izpred obličja mi odljudna pošast! Mi pa, ki ne mislimo tako, ki nam je ostalo še nekaj idealnega ognja v prsih, ki se ne klanjamo novim bogovom, in vi vsi, ki v resnici ljubite svoj narod ter želite dejansko izkazati mu svojo ljubezen, združimo se, pomagajmo mu, rešimo ga pogube; dajmo mu najprej, česar najbolj potrebuje. Če moramo za nekaj časa mir zapovedati željam, ki jih v srci zanj gojimo, tolažimo se, da pride čas, ko bomo smeli s temi željami pred vsem svetom na dan. A prej pokážimo, da imamo pravico zahtevati, kar življajo drugi, da se nam ne zavrnejo in od-

osebam, ki so iz maščevanja stregli družim po življenji ter bili samo ob sebi razumljivo, za to tudi dobro plačani. V dobrih časih kupčije so osnovali v bližnjem mestici Sicarazzi podružnico, koja je imela 45 udov. V malo mesecih je ta strašna četa pomorila 30 ljudij, veliko več pa jih je še oropala.

Domače stvari.

— (Podpora.) Poljedelsko ministerstvo je čebelarstvu in sadjarskemu društvu v Jesenicah na Gorenjskem dalo 100 gl. podpore za sadjarsko šolo in za darilo pri čebelarski in sadjarski razstavi, ki jo bode napravilo meseca avgusta omenjeno društvo v Lescah, določilo dve državni svetinji (medaliji), jedno srebrno in jedno bronasto. To častno znamenje se sme dati samo kranjskim razstavljavcem, ki se odlikujejo s posebno umno čebelarijo.

— (Enketa.) Deželni predsednik je sklical na dan 3. junija enketo, ki se bode pečala z organizacijo kranjskih občin. Vdeležili se je bodo gospodje deželni poslanci, ki stanujejo v Ljubljani ali v obližji njenem.

— (Zabavni vlak) z Dunaja, Pešte in Zagreba dojde jutri ob 1 $\frac{1}{2}$ uri popoldne v Ljubljano. V Kolodvorski restavraciji, kjer bodo obedovali tujci, svirala bode vojaška godba domačega pešpolka, zvečer pa v kazinskem vrtu. Zjutraj proti sedmi uri odpeljejo se tujci v Postojino, z njimi vojaška godba, pozneje pa oddrda posebni vlak iz Ljubljane v Postojino.

— (Vpitje premogovih prodajalcev) se je zadnje dni zopet vdomačilo v veliko neveselje ljubljanskih prebivalcev. Mestna policija je prodajalca premoga, ki je te dni v Gospodskih ulicah uže ob polu 7. uri vpil, jako strogo kaznovala, in bode strogeje postopala proti izgreznikom, ki ne marajo spoštovati ukazov mestnega magistrata.

— (Tatvina.) Delavki fabrike za tobak Mariji Smerekar bila je včeraj iz zaprtega stanovanja na Tržaški cesti št. 35 ukradena srebrna cilindrska ura v vrednosti 12 gl. Tatovi so neznani.

— (Zblaznil) je včeraj popoldne 40letni delavec Karol Okoren iz Ljubljane. Po zdravniški preiskavi, pri koji se je dokazalo, da je Okoren blazen, odvedli so nesrečnega v norišnico na Studenec.

— (Splašil) se je predvčerajšnjem o 5. uri popoldne na ljubljanskem barji v voziček uprežen konj g. Konrada Stoklingerja. Sè zlomljeno štago pridiral je konj v Florijanske ulice, kjer sta ga dva delavca ustavila, da se ni zgodila kaka nesreča.

— (V cerkvi sv. Jezusovega srca) praznovalo se bode ves mesec junij češčenje sv. Jezusovega srca z litanijami in pridigo vsak dan zvečer.

— (Nevarni cigani.) 27. t. m. zjutraj prišla je tolpa ciganov v prodajalnice gosp. Ivana

bijejo, kakor otroku nož, z neko opravičeno nevoljo naše prošnje in zahteve.

Toda dovolj, če tudi mi je končati težko. Govoril sem, ker sem mislil, da smem molčati. Moj namen je bil dober; žaliti nisem hotel nikogar. Če je pa koga zbadla katera mojih besed, žal mi je, a pomagati mu ne morem.

P a g o v o r.

Predno sem še prvič pomočil pero za „dunajska pisma“, bil sem si v svesti, da bodo besede moje zbudile mnogo nasprotovanja ter nakopale mi obilo sovraštva. To se je tudi zgodilo, samo da malo drugače, nego sem se nadejal v preprostosti svoji. Včeraj so mi došli trije listi slovenski, kateri se pečajo z mojimi „dunajskimi pismi“, še bolj pa z mojo osebo. Sosebno sta dva čestita nasprotnika moja — eden se vede še nekako precej pošteno — gotovo dobro vesta, — toliko, upam, me vendar še čislata poleg vsega svojega globokega zaničevanja, — da se ne bodem z njima spuščal v boj, v katerem bi bil, po Demostenovi besedi, premagani boljši od premagalca. Nekaj malega moram pa vendar odgovoriti, in to, kar se tiče stvari, ne osebe. Sl. „Soča“ bode tako poštena, da po-

žnidaršiča na Kalu. Bilo je 6 oseb, 3 možki, 2 ženski in jeden dečko. Kupovali so neke malenkosti — kar zapazi prodajalec, da je mlada ciganka prav spretno skušala skriti kos kambrika, ki je bil vreden skorej 3 gold., pod svoje — ne ravno čedno krilo. Gosp. Ž. ji iztrga kos in zapové ciganom, naj se takoj poberó iz njegove prodajalnice. A temu ukazu niso hoteli lopovi bogati. Starejši cigan postavil se je prodajalcu in mu bajó žugal s sabljo, katero je imel poprej skrito. Gosp. Ž. je zaklical na pomoč in ko so cigani videli, da letó sosedje skup, so jo brzo popihali iz prodajalnice, lastniku žugaje, da bodo uže še prišli skupaj! — Žandarmerija je zasledovala predrzne cigane in res se ji je posrečilo prijeti jih pri Reki blizu cerkve vremške, v okraji senožeškem. Gnala je celo „bando“ k županu, kjer so jo preiskavali. Premoženje so imeli cigani sledeče: 1 papirnat gold. in 1 $\frac{1}{2}$ gold. drobiža, 3 žepne nože, 1 sekuro in 1 klešče, s katerimi se lijejo kroglice. Drugače nič posebnega. Med tem pa je prišlo iz Ilirske Bistrice poročilo tamošnje žandarmerije, da so ti potepuhi tudi tam pustili spomin za seboj. Prišli so 26. t. m. k mlinarju Ant. Boštijančiču v Smerjah in ga prosili za prenočišče. Mož jim je dovolil in rekel, da naj gre dó na oddaljen njegov hlev. Ko so dospeli tjà, jeli so na podu — gosti in plesati na vse pretrge, tako da se je strop ulomil! Mlinar je vsled tega ropota zaukazal ciganom, da naj se poberó, in ker neso hoteli vbogati, jim je žugal, da pokliče svoje sosedje. Potepuhi pa so mu nastavili samokres na prsa in mu pretili, da ga ustrelé, če ne bode tiho. Potem so počasi odšli. — Ker žandarmerija v Vremu ni našla orožja pri njih, je verjetno, da so ga kam skrili. — Res, skrajni čas je, da se na kak način v okom pride postopanju nevarnih taci potepuhov in naredí oster zakon zoper vagabunde, ki vznemirjajo in nadlegujejo mirne prebivalce!

— (V Mozirje) k slavnosti blagoslovljenja zastave „Savinjskega Sokola“ odpelje se danes o polnoči s poštanim vlakom 60 naših Sokolcev v društveni opravi in 30 pevcev ljubljanske čitalnice. Spremljalo jih bode tudi mnogo družih gostov, ki si hočejo ogledati krasno savinjsko dolino in se udeležiti lepe slovesnosti. Ker pridejo tudi iz Trsta in iz Zagreba zastopniki ondotnih sokolskih društev z obilnimi in odličnimi gosti, smo osigurjeni, da se bode národna svečanost sijajno vršila in da ne bode onim žal, ki naredé svoj binkoštni izlet med štajarske brate.

— (Sumnjiv mož na brodu.) V noči 28. maja je prepeljal čez Kolpo brodnik Marka Jajtič iz Radoviča v črnomeljskem okraji nepoznanega moža, ki je vodil seboj štiriletnega črnega konja. Brodniku se je potnik jako sumnjiv zdel, in ko sta dospela z ladjo na kranjski breg, vpraša neznanca, od kod da ima konja. Tujec se je tako prestrašil, da je takoj konja spustil, skočil — v vodo in plaval na hrvatsko stran! Vest njegova je torej morala jako slaba biti, in konj je pač vkraden. Brodnik ni videl, kam je bežal tujec v noči. Konja ima začasno Marka Jajtič v varstvu.

natisne nepremenjeno naslednje pojasnilo: Kar pišem v „dun. pismih“ o Slovencih, to meri samo na kranjske Slovence. Prečuditi se ne morem, kako je mogel kak bralec moje besede drugače umeti. Nikoli nikjer nisem z eno sámo besedo rekel, da drugi Slovenci, kateri so ravno toliko viedni, kakor kranjski, nimajo pravice tožiti o svojem stanju. Kako žalostno je to stanje, to jaz le predobro vém, in spoštovanja vredni so možje, kateri se prizadevajo, da se izpreobrne na bolje. Ali jaz nisem nikakor nameraval pisati razprave o splošnem stanju slovenstva. „Dunajskih pismem“ naloga bila je omejena in utesnena na to: svariti sem hotel svoje rojake ter pokazati jim, kako pogubonosno je početje neke nove stranke na Kranjskem, v Ljubljani, katera v svoji prenapetosti in sleposti v nevarnost stavi še to, kar smo s težkim trudom dosegli; podpirati sem hotel, naravnost rečem, rodoljubno delovanje in prizadevanje moža rojaka, ki mu je zdaj izročena uprava kranjske dežele, in to, kakor sem prepričan, na korist izročena vsemu slovenskemu narodu. In ker sem tega prepričan, mislim še vedno, da so moja „dunajska pisma“, bodi njih vspeh kakoršen hoče, pravo rodoljubno dejanje, katerega me ne

Učiteljska konferenca

za ljubljansko mesto pod predsedništvom gospoda nadzornika prof. vit. Gariboldija je bila včeraj v mestni dvorani. Navzočih je bilo 34 udov. Gospod nadzornik se je gledé pouka v mestnih šolah jako povoljno izrazil. Bil je s poukom, z uspehi, s šolskim obiskovanjem in disciplino prav zadovoljen. Vsa čast mestnemu učitelstvu! Glavna točka dnevnega reda je bila: „Katero prenapredbo učnega črteža za 5. razredne ljudske šole naj bi se predlagale v prihodnji deželni učiteljski konferenci?“ O tem sedaj jako umestnem vprašanji poročal je na podlagikušenj, postav in ukazov temeljito in zelo obširno gosp. A. Žumer. Vážnejše nasvetovane prenapredbe so: Po uslišani peticiji ljubljanskega mesta naj je učni jezik slovenski in se ima pouk v nemškem jeziku pričeti s tretjim razredom. Hotela sta zoper predlog govoriti gospoda Linhart in Eppich, pa nista nič povedala, kar bi k stvari spadalo; torej je bil njun ugovor prav brezuspešen, jedini gospod Sima jima je pritrdil. Vsled te premembe bode še le mogoče mladino v smislu šolskih postav za prihodnje življenje prav vzgojevati in izobražati na podlagi maternega jezika. Omenil je gospod poročevalec, da je doslej največ pritožeb prišlo od g. profesorjev srednjih šol zaradi preplitvega znanja bodisi slovenskega, bodisi nemškega jezika pri učencih, ki so jim dohajali iz ljudske šole, akoravno se je toliko ur za jezikovni pouk uporabljalo. Zda se bodo otroci v prvih dveh razredih toliko maternega jezika naučili, da se bodo na tej podlagi tudi nemškega bolj temeljito privadili, kakor do sedaj. Z ozirom na to, da se ima ljudska šola tudi ravnati po krajevnih razmerah in da gre v Ljubljani iz 4. razreda mnogo učencev v srednje šole, priporoča gospod poročevalec v 3. in 4. razredu posebno gojitev obeh jezikov, v 5. pa realističnih predmetov in spisja zaradi tistih otrok, ki se obrnejo k obrtniji. Tako bi si ohranila ljudska šola svojo postavno samostojno svrho in bi ustregla tudi srednjim šolam, ne da bi se znižala v pripravljavnico za srednje šole. Ker se bode odslej s slovenskim učnim jezikom učni smoter, posebno gledé realij, lažje dosegel, predlagal je po vsestranskem utemeljevanji gospod poročevalec, naj se v višjih razredih število tedenskih učnih ur, katerih je sedaj celo do 30, za nekoliko zniža, tako da bi jih ne bilo nikjer več, kakor 27. Na tej podlagi obravnaval se je vsak predmet in konečno vsak razred posebej, in so se potrebni predlogi stavili. Po kratki debati se je poročilo z vsemi predlogi *en bloc* sprejelo. O drugi točki: „Kako in kdaj naj se poučuje drugi deželni jezik“, poročal je g. Belè prav spretno in stvarno ter je med drugim omenil, da je Kranjska izmed dvonarodnih dežel jedina, kjer se drugi deželni jezik uže v prvem šolskem letu poučuje.

V knjižnični odbor so bili voljeni dosedanjí udje (gg. Belè, Kokalj, Žumer), takó tudi v stalni odbor (gg. Praprotnik, Raktelj, Tomšič, Žumer),

bode nikdar sram niti žal. Besede ne prekličem nobene, samo ne vtikajte mi svojih, in mojih mi ne zavijajte! Dà, hvala Bogu in možém, kateri so nam v to pomagali: zagotovljeno nam je za sedaj (tako sem pisal) slovenstvo na Kranjskem (tega nisem pisal, ker nisem mislil, da bi mogel pameten človek krivo umeti) tako, da si na to stran lahko malo oddahnemo, ter primemo za drugo delo, ravno tako nujno, ravno tako potrebno, to je, da zboljšamo materijalno in moralno stanje našega ljudstva. Kar so si pridobili kranjski Slovenci, to je pridobljeno vsem bratom živčim „v raztrosu“. Ko smo se utrdili v glavnem gradu, upamo, da se nam s časom posreči, priboriti si še vse druge gradiče v okolji. — Toliko, prosim, naj ponatisne slavna „Soča“ v pojasnilo; tako pokaže, da ji je resnica mari ne slepo sovraštvo. Da bi bila lahko nekoliko bolj olikano govorila z menoj, da ji ni bilo treba tako očitno kazati, kako me zaničuje iz globočine srcá, to je res; ali zavrne me lahko, da smé govoriti, kakor njej ljubo, in prav pravi, vsak po svoje! Tega ji ni ponatisniti treba.

A káj gospodu dr. Iv. T—u v „Slovanu“? — Nič!

Jos. Stritar.

v deželno učiteljsko konferenco pa gospoda Pra-
protnik in Raktelj.

Izmed posameznih predlogov so se sprejeli:
Ves službeni čas po prestatnem zrelotnem izpitu
naj se všteva v pokojnino; učni redi za klasifika-
cijo naj se za jednega („komaj dobro“) pomnožijo,
šolska naznanila naj se na vseh ljubljanskih šo-
lah ob enem času delé; pri tolikem številu mest-
nih učiteljev in učiteljic naj slavni mestni zbor
sistemizuje jedno službo namestnega učitelja za
slučaje kake bolezni, ker učiteljišče ne dá več
suplentov.

Vabilo na naročbo.

S 1. junijam prične se nova naročba na
naš list. Prosimo torej naše čast. naročnike,
*naj naročbo ob pravem času ponové, da se
pošiljanje lista ne pretrga. Najbolje se to
učini po poštni nakaznici, na čegar od-
strižek treba prilepiti le naslov, ki je na
pasku vsacega lista.*

Naročnina je, kakor doslej, namreč:

Za Ljubljano:

na mesec gld. —50
do konca septembra „ 2—
„ „ decembra „ 3-50
za donajanje v hišo vsak mesec 9 kr.

Po pošti:

na mesec gld. —85
do konca septembra „ 3-25
„ „ decembra „ 5-85

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 31. maja. „Wiener Ztg.“ objav-
lja cesarski patent z dné 29. maja, s kojim
se razpuščajo deželni zbori dolnje- in go-
renje-avstrijski, solnograški, štajerski, koroški,
bukovski, moravski, silezijski in predarelski
ter ukazujejo nove volitve.

London, 31. maja. Včeraj zvečer po
9. uri pripetili ste se skoro istodobno dve
dinamitni eksploziji v Saint-James-square,
malo pozneje tretja. Vsa okna v okolji so
razbita; poškodovan bajé ni nihče. Ob polu
desetih bila je zopet dinamitna eksplozija v
Scotland-yardu. V uradnih prostorih vrhne
policije je pobitih več oken, nekoliko oseb
ranjenih. Kmalu potem našli so torbo s 17
zavoji dinamita, položeno tik Nelsonovega
spomenika na Trafalgar-square, kojo je poli-
cija odstranila.

Budimpešta, 30. maja. Uradni list
naznanja potrjene zakone o zidanji palače za
državni zbor, o dozidavi ceste krog mesta in
o prostosti davka za nove zgradbe na desnem
bregu Donave.

Rim, 30. maja. Vest, da so pretrgane
zveze med Prusko in vatikanom in da name-
rava pruski poslanec pl. Schlözer Rim ostaviti,
ni istinita. Schlözer do sedaj še ni prosil za
svoj navadni odpust, katerega bode kakor
običajno nastopil v juliju. Za časa odpusta
nadomestoval ga bode poslovodja. Schlözer
je še pred malo dnevi imel razgovorjanje s
državnim tajnikom kardinalom Jakobinijem.

Uradni glasnik

z dné 31. maja.

Naprava novih zemljiških knjig: Pri c. kr. sod-
nji v Črnomlju za davkarsko občino Hrast; poizvedbe
dné 24. junija ob 8. uri.

Razpisane službe: Okrajne babice služba za ob-
čini Trava in Suhén z letno nagrado 30 gld. Prošnje
do 20. jul. okr. glavarstvu v Kočevji.

Trgovska uknjiženja: Pri c. kr. deželni kot
trgovski sodnji izbrisal se je pri „Obrtniškem društvu
za denarno pomoč v Ljubljani“ pokojni predsednik
Vilj. Rudholzer in mestu njega uknjižil predstojnik
Janez Mathian; — vsled sklepa 22. občnega zbora
z dné 5. aprila t. l. novovoljeni Peter Janez Scara-
manga kot vodja zopet za tri daljša leta tvrdke „C.
kr. tkalnica in predilnica za bombaž v Ljubljani.“ —
Tvrška: „Franc Pippan, vinotrživo in branjarija v
Kranji“, je izbrisana pri trgovinskem sodstvu.

Tuji.

Dné 29. maja.

Pri Maliči: Baron Packenj, c. kr. fcm., z adjutantom,
z Dunaja. — Menkeš in Böhm, potovalca, z Dunaja.
— pl. Casati, mestni komisar, s soprogo, iz Gradca.
— Thywissen, trgovec, iz Aachena. — Vitez pl.
Gutmannsthal, graščak, iz Trsta. — Baron Ritter,
graščak, iz Gorice. — Vitez Fichtenau, graščak,
s soprogo, iz Nov. Mesta. — Pl. Fichtenau, zaseb-
nica, iz Karlovca. — Schaezter, zasebnica, iz Volovske.
Pri Slonu: Walowsky, trg. potovalec, iz Rima. — Mitri,
trgovec, iz Trsta. — Palma, zasebnica, s rodbino,
iz Port-Saïda. — Manzoni, trgovec, iz Vidma (Ital.)
— Arco iz Zagreba. — Schraus, nadlogar, s soprogo,
iz Gorčaric. — Schauta, nadlogar, iz Hamerstiela.
Pri Južnem kolodvoru: Vitez Peucke, c. kr. polkovnik,
in Breindl, nadzornik, s soprogo, z Dunaja. — Fil-
scher, agent, iz Trsta.
Pri Virantu: Ažman, posestnica, iz Genove.

Umrlí so:

Dné 29. maja. Janez Dimnik, delavec, 25 l.,
Krvaja Dolina št. 3, jetika. — Janez Rožanec, delavec
(kaznenec), 35 l., na Gradu, jetika.
Dné 30. maja. Jovana Lampič, kočarjeva hči,
8 l., Illova št. 8, davica. — Ana Černé, hči pozlato-
valca, 23 ur, Cesta na Grad št. 7, živensko pešanje.
Dné 31. maja. Ludovik Mariacher, sin kavar-
narja, 11 $\frac{3}{4}$ l., Dunajska cesta št. 7, jetika.

V bolnici:

Dné 29. maja. Lovrenc Peternel, krojač, 32 l.,
jetika. — Anton Zure, logarski hlapec, 44 l., bebasto
otrpnenje.
Dné 30. maja. Janez Borštnik, delavec, 26 l.,
jetika. — Fran Supančič, gostač, 67 l., jetika. — Urša
Stern, gostinja, 62 l., mrtvoud.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje baro- metra v mm	Tempe- ratura	Vetrovi	Nebo	Mo- krina v mm
30. maja	7. zjutraj	736.68	+10.6	szpd. sl.	obl.	
	2. pop.	736.42	+13.1	svzh. sl.	>	0.00
	9. zvečer	736.20	+11.6	>	>	

(31) 3—3

Št. 8229.

Razglas.

Da bi se preskrbelo tržaskemu mestu dovoljne
pitne in druge potrebne vporabljive vode, je prosil
njegov magistrat z vlogo, dné 27. avgusta l. 1883., da
bi se mu dovolilo zajemati vode iz Bistriškega potoka
12000 kub. metrov ter iz reke „Reka“ 28000 kub.
metrov vsak dan. Bistriška voda bi se otekala od

izvirka v Bistrici do Škocijana v Primorji tikoma
državne, oziroma reške okrajne ceste po v dva metra
v zemljo zakopanih cevih skozi občine: Bistrica, Trnovo,
Topolce, Merečje, Ratežovo brdo, Kilovče, Najdeno selo,
Starašica, Košana, Vovče, Gorenji Vrem, Britof, Famlje,
Škoflje in Naklo; Reka pa bi se zajela pri Vremu v
deloma odprt, deloma pokrit poleg stare struge do
Škocijana speljani vodotok.

Pri Škocijanu združila bi se oba uže imenovana
vodotoka, ter voda bi se od tu napeljevala v Trst v
podzemeljskem 1 $\frac{3}{4}$ milj dolgem kanalu, za koje po-
slednje podjetje je tržasko mesto potrebno dovoljenje
že pred leti zadobilo.

Vsled te uloge se v porazumu z c. kr. okrajnim
glavarstvom v Sežani postavna navodna obravnava
izpiše na 5. dan in sledeče dneve meseca junija t. l.
ob 10. uri dopoldne v Bistrici, pri kateri so bo pozve-
dovalo, razpravljalo in pogajalo o principijelnem do-
voljenju ove želje, oziraje se na krajine in deželne
potrebe, potem o obsegu in načinu izpeljave z nje
odškodovanjem in razsvojenjem, eventualno o odkupu
zemljiškem in o sužnostnih naročilih.

K tem preiskovanjam in obravnavam vabijo se
gospodje pooblašenci mesta tržaskega, kakor tudi
vsi tukajšnji in primorski deležniki, kolikor se jih je
uradu naznanilo, individualno potom vročbe tega raz-
glasa, vsi drugi pa potom njega objave v časopisih:
„Laibacher Zeitung“, „Osservatore Triestino“, „Ljub-
ljanski List“ in „Edinost“, v to svrhu, da izrečejo ali
pismeno naznanijo svoje vsestranske ugovore proti
temu podjetju, in sicer v tem redu, da se udeležé
obravnav in razgovorov o tej zadevi prvi in drugi
dan, zastopniki deležnih občin in sploh očitnih zadev
in javnih obzirav, a sledeče dneve mlinarji, pilarji ali
drugi privatni posestniki in sploh vsi, kateri mené,
da posedejo do vode kako pravico, ali da so na kak
drug način s to stvarjo v zvezi. Vsi ti naj se znaj-
dejo in vdeležé navoda v Bistrici, ali pa naj ga pri-
čakujejo na mestu svojega to stvar zadevajočega do-
tičnega posestva ali prava, in sicer tako gotovo, ker
bi se drugače smatralo, da izostali deležniki name-
njenemu podjetju in v to svrhu potrebnemu odstopu
ali obremenjenju zemljiške lasti in sploh ukrepu ko-
misije pritrde, ne oziraje se na poznejše ugovore.

Natančne obrise zamore si slehrn ogledati tu v
navadnih uradnih urah.

C. kr. okrajno glavarstvo v Postojini

dné 31. marca 1884.

Globočnik l. r.

Podpisani usoja si priporočati

zalogo bruseljskih klobukov in drugih stvarij p. n. občinstvu; vsakovrstne klobuke

za gospode

posebno pa: **suknene klobuke** (Lodenhüte) v raznih
barvah, kakor svetlo- ali temnorjave, svetlo-
ali temnosive, svetlo- ali temnozelené itd., po
2 gld. 20 kr.; **trde klobuke**, najnovejši izdelek,
rjave ali črne, dobro blago, po 1 gld. 80 kr., naj-
boljše po 2 gld. 20 kr.; **svilnate cilindre**, naj-
finejša roba in najlepši izdelek, po 4 gld. 50 kr.;
klobuke za dečke po 1 gld. do 1 gld. 50 kr.;
dalje

srajce za gospode,
spodnje hlače, vratnike, kravate
itd. itd. (4) 16

Naročbe z dežele izvršujejo se točno in
vestno poštanim povzetjem.

Odličnim spoštovanjem

Ivan Soklič

v Ljubljani, Gledališke ulice šte. 6.

Odpretje kegljišča.

V gostilnici „pri metliškem mestu“

na potu v Udmat hiš. šte. 18,

en streljaj od šentpeterske farne cerkve, se je otvorilo

dobro opravljeno, pokrito, čisto novo kegljišče.

Podpisani uljudno vabi p. n. občinstvo k obilnemu obisku ter
bode čestitim gostom vsigdar potregel z okusnimi in cenimi jedili,
z izbornim metliškim in hrvatskim vinom ter s svežim Auerjevim
marenim pivom.

(49) 3—1
Nace Dolinar, gostilničar.

A. Mayer-jeva

trgovina

piva v steklenicah

v Ljubljani

priporočá

carsko in izvožno marcno pivo

v zabojčkih po 25 ali 50 steklenic.

(24) 26—11